

Till skillnad från många andra apor äter den röda colobusapan omogna frukter. Det gör den för att den inte kan smälta ner sockret som finns i mogna frukter.

Hon gav drömmen en chans

Text: Annelie Nilsson, foto: Elisabet Omsén

Annelie Utter gjorde vad många andra drömmar om. Hon sa upp sig från jobbet, sålde sin lägenhet och gjorde sig av med allt som inte fick plats i ryggsäcken. Nu är hela världen hennes arbetsplats.

– Var inte så himla rädd för att släppa taget. Prylar går alltid att ersätta, säger hon till dem som vill förverkliga sin livsdröm.

FÖR TIO ÅR SEDAN hade hon ett välordnat liv med jobb som projektansvarig inom särskilda omsorgen som hon trivdes med och lägenhet i en mysig del av Göteborg som hon älskade. Ändå valde hon att släppa allt för att bli expeditonsledare och fotograf på heltid. Det är späckhuggarnas fel – eller förtjänst.

Annelie som älskar djur – och valar i synnerhet, extraknäckte som guide på späckhuggarsafaris i Lofoten. Hon gillade sitt jobb men kände till slut att det fattades något.

– Det fanns så mycket mer att göra för gästerna än bara visa späckhuggarna och sedan lämna dem på hotellet. Jag ville också berätta om sillen som är anledningen till att valarna är där, om alla fåglarna, om hur vi ska bete oss när vi är med djuren och om livet på Lofoten.

Hon fick en stark längtan efter att få genomföra resor på ett annorlunda och mer helhetstänkande sätt. Men hon hittade ingen som hade samma tankar som hon. Då startade hon ett eget reseföretag – Natur Resor Annelie Utter.

LÄMNADE ALLT

Det var drastiska åtgärder hon fick göra för att kunna satsa på sin idé. Det räckte inte med att säga upp sig från jobbet. Hon var tvungen att sälja lägenheten och det mesta av sina ägodelar för att få ihop till startkapi-

talet. Det är modigt. Men Annelie tycker att det var ganska odramatiskt.

– Att bli egen företagare var lite tufft i början. Men kan andra så kan väl jag var min inställning. I gengäld fick jag en oerhörd frihet och möjligheten att bygga något från grunden, och det var mycket starkare än rädslan.

Idag är hon researrangör, expeditonsledare, föredragshållare och naturfotograf – och lite till. Hennes resor sträcker sig från Arktisk till Afrika och det är fortfarande djuren och naturen som står i fokus. Reser man med Annelie får man garanterat se mycket djur och fantastisk natur. Vad sägs om isbjörnar och valrossar på Svalbard, valar på Island, gnuvandring i Tanzania eller simma med delfiner på Zanzibar?

BÄST PÅ EKOTURISM

Att få ordna det så bra som möjligt för så många som möjligt – i samklang med naturen och utan att störa djuren som man kom för att se är Annelies främsta drivkraft. Hon vill ge sina gäster en totalupplevelse som sitter i länge och som får gästen att värnar

Colobusapan tycker om människor och är mycket orädd, men vi människor måste respektera den. Om vi står stilla kommer den till oss om den själv vill, säger Annelie Utter. Som vanligt när man möter vilda djur ute i naturen ska man aldrig klappa dem.

Annelie ombord på den vackra träskutan hon lever på i oktober och november då hon ordnar späckhuggar- och havsörnssafari på Lofoten. Hit kommer cirka 600 späckhuggare varje höst för att äta av det rikliga sillbeståndet. Ingenstans i världen kan man se så många späckhuggare så nära land.

mer om den natur och kultur som de fått ta del av.

Idag finns det ett namn på det som hon gör, nämligen ekoturism. Och hon gör det så bra att hon fick Grand Travel Award Ekoturismpris år 2001. Hon fick det för att man på hennes resor runt om i världen möter bygdens folk och natur på ett värdigt och naturligt sätt.

För Annelie handlar ekoturism i praktiken om att hennes gäster får äkta möten med lokalbefolkningen och att deras besök på något sätt bidrar till att förbättra villkoren för människorna, naturen och djuren. Det blir ett roligare resande för alla då. För visst blir resan extra givande om du blir hembjuden till Annelies vänner massajerna på helstekt get samtidigt som du vet att ditt besök innebär att de kan köpa mer boskap. Eller att den lilla röda colobusapan har räddats från utrotning för att byborna tjänar mer pengar på att se till att den överlever i stället för hugga ner skogen den lever i.

FÖRMEDLAR DET HON BRINNER FÖR

Annelie är hemma i genomsnitt tio veckor om året, resten är hon på resande fot. Hur orkar hon?

– Jag stimuleras av att göra allt bättre resor. Att jag blir en duktigare guide, lär känna fler människor på plats och gör något

nytt och annorlunda gör att jag ser fram emot varje resa.

Ta späckhuggarsafarin som ett exempel. Den har nu utvecklats till en tre–fyra dagars tur där gästerna bor ombord på en gammal norsk träskuta. Dagarna består av späckhuggarspaning, fiske, fågelskådning och god mat. En duktig kock som vet hur man lagar till läckra rätter från det havet och Lofoten har att erbjuda och som kommer smygande med en kopp värmande varm choklad i höstrusket. På kvällarna har Annelie föredrag om det som är värt att veta om naturen, djuren och kulturen på Lofoten. Har man tur får man se norrsken innan man går och lägger sig.

Annelie har gäster som är nöjda med sin resan redan första kvällen – trots att de ännu sett några späckhuggare. Och de få gäster som har oturen att inte få se några späckhuggare på sin resa tycker ändå att de haft en fantastisk upplevelse på grund av allt annat som de fått vara med om.

– Då har jag fått till helheten och maggropskänslan och på ett lustfyllt sätt förmedlat det som jag brinner för. Precis så som jag vill att det ska vara på mina resor.

Hon stimuleras också av att skapa nya intressen hos sina gäster. Som när någon som varit totalt ointresserad av fåglar plötsligt frågar vad det är för specifik trut de ser till exempel.

VISAR ATT HON DUGER

Annelie har låtit företaget utvecklas under vägen genom att känna sig för och stämma av vad gästerna vill ha. Att uppfylla gästernas förväntningar är oerhört viktigt för henne.

– Från första stund ska de känna att de kan lita på mig. Det är ett stort förtroende som jag har fått – att ta hand om andras semestrar för surt förvärvade pengar. Jag måste jag klara av att ta hand om alla och ge var och en, en bra upplevelse.

Och Annelie anpassar gärna resan för att uppfylla gästens förväntningar om hon kan. Som läraren som fick besöka en massajskola till exempel.

På frågan om hon har ett kvinnligt företagande så får Annelie fundera en stund innan hon svarar.

– Om det betyder att jag vill serva mina gäster så att de har de bra och att jag ser till helheten så har jag väl det. Men jag har inte tänkt på annat sätt än att jag är kvinna och jag gör det på mitt sätt – som att massera nacken om någon har ont.

Men det kan också betyda att jag hade svårare att ta betalt för mina resor i början, fortsätter hon. Att jag inte tillräckligt såg värdet i det jag gjorde.

Och den enda gång som hon verkligen ifrågasatte vad hon gjorde var när hon insåg vad lite hon tjänade på ett år. Det blev en

väckarklocka för Annelie, speciellt när hennes pojkvän flyttade till Sverige från Zanzibar och hon fick försörjningsansvar. Hon var tvungen att ta tag i sin situation och kontaktade sin revisor vilket gjorde att hon vågade investera i den gård i Tjukvil norr om Göteborg där hon idag bland annat har sitt kontor.

– Redan året efter hade det vänt och jag började tjäna pengar. Att jag fick Ekoturismpriset var en stor draghjälp, men jag tror att mycket av förbättringen berodde på att jag såg över min verksamhet och vågade satsa mera. Nu är det inte bara jag själv som tror på det jag gör utan även andra.

CHANSA MERA

Och är det ett råd som hon vill ge andra så är det att våga satsa på det man tror på, att ge sin dröm en chans. Vi svenskar borde vara modigare och ta fler chanser, tycker hon.

– Vi glömmet för lätt att vi har ett skyddsnet och att vi inte går under om det inte skulle fungera. Till skillnad från Afrika där de flesta inte har några möjligheter över huvud taget.

Tro på dig själv, jobba hårt, våga ta hjälp, skapa ett nätverk och använd det uppmanar Annelie alla kvinnor som funderar på att satsa på sin livsdröm. Och glöm inte all ekonomisk rådgivning du kan få på banken – alldeles gratis.

Till sin reseverksamhet har Annelie och Kassim nu lagt till Café Zanzibar med Bed & Breakfast som även fungerar som resebyrå och föredragslokal.

Annelie berättar om gästerna som kom dit bara för att dricka kaffe och som bokade två Afrikaresor när de åkte därifrån. Kanske var det deras livsdröm som nu förverkligades? ■

ANNELIE NILSSON arbetar med ett svenskt kvalitetmärkningsystem för ekoturism som heter Naturens Bästa och frilansar som skribent/journalist.

DEN RÖDA COLOBUSAPAN lever endast i Jozaniskogen på ön Zanzibar, på Afrikas östkust och är därmed en endemisk art. I dag finns det bara omkring 2 000 apor kvar och stora satsningar görs för att rädda dem. Bland annat byggs det broar och hängtrappor för att de ska kunna korsa vägen utan att bli överkörda och man försöker stoppa avverkningen av skogen de lever i. En del av inkomsterna från turistnäringen går till lokalbefolkningen för att motivera dem att skydda apan istället för att som tidigare döda den eftersom den konkurrerade om födan. Turisterna kan också ge bidrag till en räddningsfond.

Ett nytt liv – jag vill visa människor runt omkring mig att det finns andra sätt att leva. Det är viktigt att få uppleva möten med naturfolk och vilda djur.

VAD ÄR EKOTURISM?

"Ekoturism är ansvarsfullt resande som hjälper till att skydda naturmiljöer och stödjer lokalbefolkningens välbefinnande"

Så har ekoturism kort definierats av The International Ecotourism Society (TIES) 1992. Samma definition ställde sig svenska Världsnaturfonden – WWF bakom 1994, och Svenska Ekoturismföreningen vid sitt bildande 1996.

SVENSKA EKOTURISMFÖRENINGEN bildades för att främja ekoturism i Sverige och internationellt, och ett ökat miljötankande inom resandet överhuvudtaget. Föreningen samlar därför researrangörer, resenärer, naturskyddskrafter och andra intresserade i ett nätverk. Ekoturismföreningen jobbar för att få mer och bättre ekoturism.

Ekoturism är kvalitetsturism som:

- ger resenären oförglömliga upplevelser
- ger skyddsvärd natur och kultur ett ekonomiskt värde de annars inte skulle haft
- skapar klirr i kassan hos bygdens företag
- erbjuds av kunniga och lokalt förankrade arrangörer
- bidrar aktivt till att bevara natur- och kulturarv
- strävar efter bästa möjliga miljöanpassning

Helt enkelt ett roligare resande – för alla inblandade!

Roligare såväl för besökaren, som för arrangören, för traktens invånare, och inte minst för de natur- och kulturvärden som därmed lättare kan skyddas.

Läs mer om Annelie Utter på www.naturresor.com och om ekoturism på www.ekoturism.org